

EUROPEISKA KOMMISSIONEN

Bryssel den 20.12.2011
KOM(2011) 901 slutlig

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET OCH EUROPAPARLAMENTET

**om tillämpningen av direktiv 2005/71/EG om ett särskilt förfarande för
tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i forskningssyfte**

1. INLEDNING

Rådets direktiv 2005/71/EG om ett särskilt förfarande för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i forskningssyfte (nedan kallat *direktivet*)¹ var den fjärde rättsakten om laglig invandring som antogs sedan lagstiftningsbefogenheter inom detta område infördes genom Amsterdamfördraget. Efter samråd med Europaparlamentet antogs direktivet den 12 oktober 2005 enhälligt av rådet. Danmark och Förenade kungariket är inte bundna av detta direktiv.

Direktivets övergripande syfte är att minska hindren för inresa och vistelse i EU för forskare från tredjeländer (nedan kallade *forskare*) och att bevilja dem rörlighet inom EU. Direktivet inför en mekanism som var ny för den då gällande EU-lagstiftningen inom området migration. Särskilt godkända forskningsorgan kunde ingå mottagningsavtal med forskare på grundval av vilka en forskare inte längre skulle behöva arbetstillstånd utöver uppehållstillstånd.

I denna rapport bedöms tillämpningen av direktivet². Den bygger på en studie som genomfördes för kommissionens räkning³ och på andra källor, bland annat särskilda förfrågningar från det europeiska migrationsnätverket⁴ och diskussioner med medlemsstaterna. Medlemsstaterna har haft möjlighet att granska och uppdatera faktauppgifter om sina respektive länder.

2. ÖVERVAKNING OCH INFÖRLIVANDE

Medlemsstaterna skulle införliva direktivet senast den 12 oktober 2007 (artikel 17) och anmäla detta till kommissionen. Mellan 2007 och 2011 höll kommissionen möten med medlemsstaterna för att diskutera frågor rörande genomförande och tolkning av direktivet.

År 2007 inledde kommissionen överträdelseförfaranden enligt artikel 258 (tidigare 226) i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt mot 17 medlemsstater för att de inte hade genomfört direktivet i tid eller inte på ett korrekt sätt hade underrättat kommissionen om antagandet av nationell lagstiftning för genomförande av direktivet. Sedan dess har alla medlemsstater gradvis antagit införlivandeåtgärder, och överträdelseförfarandena för utebliven underrättelse har avslutats.

3. EFTERLEVAD AV INFÖRLIVADEÅTGÄRDERNA

3.1. Definitioner (artikel 2)

I artikel 2 i direktivet definieras ”forskning”, ”forskningsorgan” och ”forskare”. En majoritet av medlemsstaterna har definierat ”forskning” och ”forskningsorgan” i linje med direktivet, men färre än hälften har följt direktivets definition av *forskare*. För att förverkliga det europeiska området för forskningsverksamhet och göra Europa mer attraktivt som

---

¹ EUT L 289, 3.11.2005, s. 15.

² Enligt vad artikel 16 i direktivet kräver.

³ Av Internationella centret för migrationsutveckling (ICMPD).

⁴ Finns på <http://www.emn.europa.eu> under ”Ad-hoc queries”.

forskningsdestination är det viktigt att alla medlemsstater tolkar och tillämpar definitionerna på ett enhetligt sätt.

3.2. Omfattning (artikel 3)

Direktivet tillämpas på tredjelandsmedborgare som ansöker om att få resa in på en medlemsstats territorium i syfte att genomföra ett forskningsprojekt. Tolv medlemsstater har definierat omfattningen på samma sätt som i direktivet⁵. BE, EE, IE, FR, IT, AT, PT och RO införlivar inte alla element i omfattningen medan inga uttryckliga åtgärder för införlivandeåtgärder har identifierats i ES, LV, LT, NL och SI. I praktiken förefaller detta inte ha hindrat forskare från tredjeländer från att utnyttja rättigheterna enligt direktivet.

3.3. Förmånligare bestämmelser (artikel 4)

Vissa medlemsstater har undertecknat bilaterala och/eller multilaterala avtal som erbjuder förmånligare villkor för särskilda tredjelandsmedborgare än dem som gäller enligt direktivet. Huvudsyftet med dessa avtal är att fastställa tillämplig socialförsäkringslagstiftning och säkerställa att socialförsäkringsförmåner går att överföra.

3.4. Forskningsorgan (artiklarna 5 och 6)

Godkännande av forskningsorgan (artikel 5)

I artikel 5.1 fastställs kraven för att forskningsorgan ska kunna godkännas för anställning av forskare. Medlemsstaterna beslutar om ett särskilt förfarande för nationellt godkännande⁶. Forskningsorganet ska godkännas för minst fem år. I undantagsfall får medlemsstaterna ge godkännandet för en kortare tid (artikel 5.2). Dessa bestämmelser efterlevs i de flesta medlemsstater⁷.

LV, LT och PT har endast ett allmänt förfarande, dvs. ett som inte är specifikt för direktivet, för att ackreditera utbildnings-/forskningsinstitutioner. Generellt ger denna praxis förmånligare bestämmelser eftersom nationella forskningsorgan inte behöver genomgå ett ytterligare förfarande för godkännande för att få ta emot forskare enligt direktivet. Andra medlemsstater (EL, FR och AT) betraktar alla nationella allmänna universitet som godkända och kräver godkännande endast för andra kategorier av organisationer. I SI finns inga bestämmelser för hur lång tid godkännandet beviljas och den godkännande myndigheten har rätt att när som helst granska huruvida forskningsorganisationen fortfarande uppfyller de ursprungliga villkoren. Detta följer inte direktivet.

Artikel 5.3 och 5.4 ger medlemsstaterna rätt att begära ett ”skriftligt åtagande” från forskningsorganen om att dessa ska stå för återbetalningen av kostnaderna för en forskares vistelse och återresa om han eller hon olagligen stannar kvar samt en bekräftelse på att forskningsarbetet har bedrivits⁸. DE, CY, LU, MT, AT, PL, RO, SI och SK har använt sig av dessa båda möjligheter. BE, CZ, EL, IT, LT HU och NL har endast införlivat bestämmelsen

---

⁵ BG, CY, CZ, DE, EL, FI, HU, LU, MT, PL, SE och SK.

⁶ I de flesta av medlemsstaterna är det ministerierna för utbildning eller forskning som beviljar godkännande. Inrikesministerierna är endast sällan delaktiga.

⁷ BE, BG, CZ, DE, EE, IE (ej införlivat i lagstiftningen men som ett administrativt förfarande), ES, FR, IT, CY, LU, HU, MT, NL, AT, PL, RO, SK, FI och SE.

⁸ Inom två månader från den dag då mottagningsavtalet löpte ut.

om olaglig vistelse och återresa, medan IE och FI endast har införlivat kraven på bekräftelse av att arbetet har bedrivits. ES, FR, PT och SE har inte införlivat någon av dessa bestämmelser. BG, EE och LV använder den allmänna ordalydelsen i respektive bestämmelser för invandring och behandlar forskningsorgan som referenspersoner som har skyldighet att stå för alla kostnader i händelse av en olaglig vistelse.

Medlemsstaternas skyldighet att offentliggöra och regelbundet uppdatera förteckningar över de forskningsorgan som godkänts (artikel 5.5) har införlivats i 19 länder⁹. I EE, IE, IT, LT och PT finns det inga rättsliga skyldigheter att offentliggöra förteckningen, men i praktiken finns den tillgänglig på den nationella godkännande myndighetens webbplats. Vissa medlemsstater offentliggör förteckningen endast i officiella dokument som kan vara svårtillgängliga. ”Regelbunden uppdatering” tolkas på olika sätt. I vissa fall görs uppdateringen bara en gång per år.

Enligt artikel 5.6 och 5.7 får medlemsstaterna fastställa särskilda villkor för att vägra att förlänga eller besluta att återkalla godkännandet av ett forskningsorgan samt besluta om följderna när det gäller forskarnas mottagningsavtal och uppehållstillstånd¹⁰. 14 medlemsstater har införlivat båda bestämmelserna¹¹ medan inga särskilda följder har fastställts för vägran att förlänga eller återkallande av godkännandet för forskningsorgan i BE, BG, IE, HU, IT, MT, AT, SI och SE. Bestämmelsen har inte införlivats av LT och PT.

3.5. Mottagningsavtal mellan ett forskningsorgan och en forskare (artikel 6)

Mottagningsavtalet innebär att forskaren åtar sig att genomföra forskningsprojektet och forskningsorganet åtar sig att ta emot forskaren för det ändamålet (artikel 6.1). Medlemsstaterna har hanterat denna bestämmelse på olika sätt. De flesta länder tillämpar endast mottagningsavtalet¹², andra kräver ett anställningsavtal i stället för eller utöver mottagningsavtalet (BE, EE, IE, ES, IT, AT, PL¹³), medan LT och PT endast kräver ett anställningsavtal.

Enligt artikel 6.2 måste forskningsorganet innan mottagningsavtalet undertecknas kontrollera syftet med forskningen och forskningsprojektets längd, tillgången till finansiering för att genomföra projektet, forskarens kvalifikationer, att det under varje månad finns tillräckliga medel för att det sociala biståndssystemet inte ska behöva utnyttjas samt att forskaren har en sjukförsäkring. I mottagningsavtalet ska också forskarens rättsliga förhållanden och arbetsvillkor specificeras. Denna bestämmelse har införlivats på ett korrekt sätt i de flesta medlemsstater¹⁴. AT reglerar inte kravet på att forskarens rättsliga förhållanden och arbetsförhållanden ska specificeras i mottagningsavtalet, med hänvisning till att man tillämpar anställningsavtal, medan LT, PT och SI inte reglerar forskningsorganets kontroll av forskningsprojektets syfte och längd, tillgången till medel och forskarens kvalifikationer.

---

⁹ BE, BG, CZ, DE, EL, ES, CY, LV, LU, MT, NL, AT, PL, RO, SI, SK, FI och SE.

¹⁰ I samband med bakgrundsforskningen för denna rapport identifierades inga fall av återkallande.

¹¹ CZ, DE, EE, EL, ES, FR, CY, LV, LU, NL, PL, RO och SK.

¹² BG, CZ, DE, EL, FR, CY, LV, LU, HU, MT, NL, RO, SI, SK, FI och SE.

¹³ PL kräver en blandning av mottagningsavtal och anställningsavtal i form av ett mottagningsavtal som undertecknas mellan forskningsorganet och forskaren som ett anställningsavtal, ett uppdragskontrakt eller ett uppgiftsinriktat avtal.

¹⁴ BE, BG, CZ, DE, EE, IE, EL, ES, FR, IT, CY, LV, LU, HU, MT, NL, PL, RO, SK och SE.

Enligt artikel 6.3 får medlemsstaterna välja att reglera om forskningsorganen ska förse forskaren med ett personligt intyg om att organet åtar sig att stå för de kostnader som betalas med offentliga medel i händelse av olaglig vistelse och återresa. Tio medlemsstater har införlivat denna frivilliga bestämmelse¹⁵.

Enligt artikel 6.4 ska mottagningsavtalet upphöra att gälla om en forskare inte beviljas rätt till inresa och vistelse i landet eller om rättsförhållandet mellan forskaren och forskningsorganet upphör. Detta efterlevs i de flesta medlemsstater¹⁶. IT stipulerar att mottagningsavtalet omedelbart ska upphöra att gälla om forskaren inte beviljas uppehållstillstånd. Införlivandet är ofullständigt i EE och FR, där upphörandet av forskarens uppehållstillstånd regleras i stället för upphörandet av mottagningsavtalet. DE och PL reglerar upphörandet av mottagningsavtalet om forskaren inte beviljas inresetillstånd, utan att upphörandet av rättsförhållandet mellan forskare och forskningsorgan regleras. Inga införlivandebestämmelser finns i LT, AT och PT.

Enligt artikel 6.5 ska forskningsorganet utan dröjsmål underrätta berörd nationell myndighet om varje omständighet som kan hindra genomförandet av mottagningsavtalet. Denna bestämmelse har införlivats och efterlevs i de flesta av medlemsstaterna¹⁷. I EE, LV och NL gäller den allmänna plikten att underrätta referenspersonen enligt invandringslagstiftningen om en medborgare i ett tredjeland inte längre uppfyller de villkor som gällde för beviljande av tillståndet. Bestämmelsen har införlivats i FR, IT¹⁸, LT och PT.

3.6. Inresa, vistelse och återförening med familjen (artiklarna 7, 8, 9 och 10)

Villkor för inresa och vistelse (artikel 7)

I artikel 7 fastställs villkoren för forskares inresa och vistelse. Bestämmelsen har införlivats och efterlevs i de flesta medlemsstater. De har antingen skapat en särskild kategori, ”forskare från tredjeland” eller bedömer dem under invandringslagstiftningen. Generellt betraktar medlemsstaterna forskare som sökande med ärligt uppsåt och erbjuder dem förmånligare villkor än andra kategorier av invandrare.

Enligt artikel 6.2 får medlemsstaterna kontrollera på vilka villkor mottagningsavtalet har grundats och ingåtts, en möjlighet som endast BE, BG, EL, CY, LU och NL har använt sig av. Generellt förefaller det som om de flesta immigrationsmyndigheter i de fall det råder tvivel om ansökan kontrollerar giltighet och villkor för mottagningsavtalet.

Enligt artikel 6.3 ska medlemsstaten tillåta inresa och vistelse för forskare när nödvändiga kontroller har genomförts med positivt resultat. Huvuddelen av medlemsstaterna¹⁹ har tydligt införlivat denna bestämmelse. Att inga villkor anges i andra medlemsstaters nationella lagstiftning när det gäller att tillåta forskare inresa till deras territorier för att bedriva forskning enligt ett mottagningsavtal skulle kunna vara ett potentiellt hinder för forskares

---

¹⁵ CZ, DE, EL, CY, LT, LU, HU, MT, NL och PL.

¹⁶ BE, BG (införlivat i den officiella mallen för avtalet om utstationering), CZ, IE, EL, ES, CY, LV, LU, HU, MT, NL (allmän arbetslagstiftning gäller), RO, SI, SK, FI och SE.

¹⁷ BE, BG, CZ, DE, IE, EL, ES, CY, LU, MT, AT, PL, RO, SI, SK, FI och SE.

¹⁸ I praktiken har dock forskningsorganen i IT skyldighet att underrätta relevanta immigrationsmyndigheter om det inte går att genomföra mottagningsavtalet.

¹⁹ CZ, DE, EE, IE, EL, ES, FR, CY, LT, LU, HU, MT, PL, RO, FI och SE.

tillträde, eftersom myndigheterna efter eget skön kan besluta om forskaren ska få inresetillstånd eller inte, och detta förefaller inte vara helt förenligt med direktivet.

Uppehållstillståndets giltighetstid (artikel 8)

Enligt artikel 8 ska medlemsstaterna utfärda ett uppehållstillstånd för minst ett år och ska förlänga det om villkoren fortsätter att vara uppfyllda. Om forskningsarbetet planeras pågå under kortare tid än ett år, ska tillståndet utfärdas för en tid som motsvarar forskningsprojektets längd. BG, DE, CY, LT, LU, MT, PL, FI och SE har införlivat direktivet ordagrant. I CZ, EE, AT, PT och SK beviljas uppehållstillstånd för upp till två år och i EL och IT för den tid som forskningsprojektet pågår vilket även är fallet i BE, ES, LV, HU NL och RO, (med högst fem år i ES och HU). I FR förlängs tillståndet med ett år och är begränsat till högst fyra år och i SI så länge mottagningsavtalet löper men högst ett år. I IE specificeras inte giltighetstiden.

Familjemedlemmar (artikel 9)

Artikel 9 underlättar familjeåterförening genom att uppehållstillstånd utfärdas för forskarnas familjemedlemmar för samma tid som det uppehållstillstånd som utfärdats till forskaren, med förmånligare villkor än enligt direktivet om familjeåterförening²⁰. Medlemsstaterna får inte ställa som villkor att forskaren ska ha vistats i medlemsstaten under en minimiperiod innan familjemedlemmarna kan ansluta sig till honom/henne. Därför tillåts omedelbar familjeåterförening, vilket även ger forskare möjlighet att acceptera kortvariga projekt och/eller att vara rörliga.

De flesta medlemsstater har inga specifikationer i sin lagstiftning om att familjeåterföreningen ska vara beroende av att forskaren har vistats i medlemsstaten i en minimiperiod. ES, CY och SI har använt den exakta ordalydelsen i direktivet medan övriga länder har införlivat denna bestämmelse genom att inte innefatta något krav på en minimivistelseperiod i förteckningen över villkor för familjeåterförening.

Nästan alla medlemsstater²¹ har fastställt att familjemedlemmars uppehållstillstånd ska vara giltiga lika länge som forskarens uppehållstillstånd. De flesta länder tillhandahåller ett uppehållstillstånd som ger rätt att arbeta. LU har inte reglerat giltighetstiden för det uppehållstillstånd som beviljas forskarens familjemedlemmar, även om det i praktiken verkar vara så att giltighetstiden för detta är densamma som för forskarens uppehållstillstånd. I FI är familjeåterförening möjlig endast om referenspersonen (forskaren) har fått ett kontinuerligt eller permanent uppehållstillstånd²².

Beslut om att återkalla eller att inte förlänga uppehållstillståndet (artikel 10)

Enligt artikel 10 får medlemsstaterna återkalla eller vägra att förlänga uppehållstillstånd som utfärdats till forskare och definiera de särskilda villkor under vilka ett tillstånd kan återkallas

---

²⁰ Enligt rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening får medlemsstaterna kräva att referenspersonen ska ha vistats lagligen på deras territorium under en period som inte får överstiga två år innan han eller hon kan återförenas med sina familjemedlemmar.

²¹ BE, BG, CZ, DE, EE, IE, EL, ES, FR, IT, CY, LV, LT, HU, MT, NL, AT, PL, PT, RO, SI, SK och SE.

²² Eftersom inga forskare från tredjeländer bedrev forskningsverksamhet i FI enligt ett mottagningsavtal under den tid när forskningsarbetet för denna rapport gjordes gick det inte att samlas någon information om hur de finska förfarandena för familjeåterförening fungerar.

eller förlängning kan vägras, bland annat att tillståndet erhållits på falska grunder eller av hänsyn till allmän ordning och säkerhet eller till folkhälsan. Alla medlemsstater har reglerat dessa villkor i sin nationella lagstiftning²³.

3.7. Forskares rättigheter (artiklarna 11, 12 och 13)

Undervisning (artikel 11)

Enligt artikel 11 får forskare undervisa i enlighet med nationell lagstiftning, men ett högsta antal timmar eller dagar för undervisningen får fastställas av medlemsstaterna. De nationella bestämmelserna för införlivande följer direktivet i de flesta länder²⁴.

Vissa medlemsstater (BE, EE, IE, LU FI och SE) har inga tydliga regler för rätten att undervisa. Eftersom forskarna enligt detta direktiv inte behöver arbetstillstånd kan man dock anta att det är tillåtet för dem att undervisa. I IT är undervisning tillåten endast i samband med det forskningsprojekt som beskrivs i mottagningsavtalet. I LV är undervisning tillåten om detta uttryckligen anges i mottagningsavtalet.

Likabehandling (artikel 12)

Forskare som får uppehållstillstånd enligt direktivet har rätt till samma behandling som landets medborgare inom ett antal områden: erkännande av examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis, arbetsvillkor, vissa grenar av social trygghet, skatteförmåner och tillgång till varor och tjänster. EL, CY, MT, PT och RO har använt ordalydelsen i direktivet. Ett antal länder²⁵ har använt sig av den allmänna lagstiftningen mot diskriminering som förbjuder diskriminering t.ex. på grund av kön eller etniskt ursprung. SI tillämpar en kombination av specifika bestämmelser om likabehandling som särskilt gäller forskare från tredjeländer och allmän lagstiftning mot diskriminering. Det är inte helt klart om tillämpningen av ett allmänt förbud mot diskriminering helt uppfyller direktivets krav på likabehandling.

I BE har inte alla aspekter av likabehandling tagits upp vid införlivandet²⁶. Bestämmelserna om likabehandling har inte införlivats i AT.

I praktiken, eller åtminstone enligt resultaten av undersökningen av forskare som beviljats inresa och vistelse enligt direktivet, förefaller forskarna inte uppleva diskriminering eller nackdelar.

Rörlighet mellan medlemsstaterna (artikel 13)

Forskare som beviljas inresa och vistelse enligt direktivet får utföra en del av sin forskning i en annan medlemsstat. Om forskaren vistas högst tre månader i en annan medlemsstat får forskningen utföras på grundval av det mottagningsavtal som har ingåtts i den första

---

²³ Inga fall har identifierats där en forskares uppehållstillstånd har återkallats. Däremot har förlängning vägrats i flera fall. Exempelvis för 3 % av alla ansökningar i BE och 22 % av alla ansökningar i NL.

²⁴ BG, CZ, DE, EL, ES, FR, LT, MT, NL, AT, PL och PT samt med tidsgräns i CY, HU, RO, SI och SK.

²⁵ BG, CZ, DE, EE, IE, ES, FR, IT, LV, LT, LU, HU, NL, PL, SK, FI och SE.

²⁶ Kravet på erkännande av behörighetsbevis har inte införlivats.

medlemsstaten²⁷. Om forskaren vistas längre än tre månader i en annan medlemsstat får denna medlemsstat begära ett nytt mottagningsavtal för forskning på sitt territorium. Om lagstiftningen kräver visering eller uppehållstillstånd för att utnyttja rörligheten ska sådan visering eller sådant tillstånd beviljas i god tid.

Forskarens rörlighet har införlivats i den nationella lagstiftningen i 17 medlemsstater²⁸. I övriga medlemsstater anger den nationella lagstiftningen inte uttryckligen att forskare som har fått uppehållstillstånd i en annan medlemsstat kan arbeta på deras territorium utan ett kompletterande arbetstillstånd. Detta kan leda till rättslig oklarhet som hindrar rätten till rörlighet inom EU och kan bedömas som bristande efterlevnad.

3.8. Förfarande och insyn (artiklarna 14 och 15)

Ansökan om rätt till inresa och vistelse (artikel 14)

Enligt artikel 14 ska medlemsstaterna avgöra huruvida ansökningar om uppehållstillstånd ska lämnas in av forskaren eller av det berörda forskningsorganet (1). Vidare anger artikeln att (2) ansökan ska prövas och behandlas när forskaren vistas utanför den medlemsstat där han eller hon vill få rätt till inresa och vistelse men att medlemsstaterna får godta en ansökan som lämnats in från deras territorium (3). Enligt artikel 14.4 ska medlemsstaterna på alla sätt underlätta för den sökande som uppfyller villkoren för att erhålla de viseringar som krävs.

De flesta länder kräver att forskare själva ansöker om rätt till inresa och vistelse²⁹, med undantag av ES där forskningsorganet ansvarar för ansökan. I IT, CY, LT och SI är båda alternativen möjliga.

Den första ansökan om rätt till inresa och vistelse prövas och behandlas medan den sökande fortfarande vistas utanför den berörda medlemsstatens territorium i BG, EE, ES, CY, LU, SI, FI och SE. Ansökningen prövas när forskaren vistas på den berörda medlemsstatens territorium i DE, IE, EL, FR, IT och PT. Båda möjligheterna finns i BE, CZ, LV, LT, HU³⁰, MT, NL, AT, PL, RO³¹, SK och FI.

I ett antal medlemsstater³² finns hjälpmedel som gör det lättare att erhålla de viseringar som krävs, i andra inte.

Rättssäkerhetsgarantier (artikel 15)

Medlemsstaterna ska så snart som möjligt anta ett beslut om en forskares ansökan och när så är lämpligt påskynda handläggningen (1). I de flesta länder³³ har bestämmelserna införlivats fullt ut. Vissa har använt direktivets ordalydelse medan andra har fastställt uttryckliga

---

²⁷ De enda villkoren är att forskaren har tillräckligt med medel i den andra medlemsstaten och att han/hon inte anses utgöra ett hot mot allmän ordning och säkerhet eller mot folkhälsan i den andra medlemsstaten.

²⁸ BG (lagförslag), CZ, DE, EL, ES, FR, IT, CY, LT, LU, HU, MT, PL, RO, SI, SK och FI.

²⁹ BE, BG, CZ, DE, EE, IE, EL, FR, LV, LU, HU, MT, NL, AT, PL, PT, RO, SK, FI och SE.

³⁰ Ansökningar kan lämnas in från den berörda medlemsstatens territorium endast under mycket speciella omständigheter.

³¹ Ansökningar kan lämnas in från den berörda medlemsstatens territorium endast av vissa kategorier av forskare.

³² BE, BG, CZ, DE, EE, IE, ES, FR, IT, CY, LT, HU, MT, AT, SI och SE.

³³ BE, BG, CZ, EE, EL, ES, FR, IT, CY, LV, HU, MT, NL, PT, RO, SI, SK och FI.

tidsgränser (t.ex. sju arbetsdagar i BG och två veckor i NL). I DE, IE, LT, LU och PL föreskrivs inga särskilda underlättande åtgärder och inget påskyndande³⁴.

Enligt artikel 15.2 kan prövningen av ansökan avbrytas om de upplysningar som lagts fram är otillräckliga, och de behöriga myndigheterna ska då underrätta sökanden om eventuella kompletterande upplysningar som krävs. CZ, DE, EL, CY, LU, HU, MT, AT, SI, SK och SE har särskilt reglerat bestämmelsen.

Om en ansökan om uppehållstillstånd avslås ska forskaren underrättas om beslutet och även om vilka prövningsförfaranden som föreligger och tidsfristerna för rättsliga åtgärder (3). Förfarandena efterlevs i de flesta medlemsstater³⁵.

Om en ansökan om uppehållstillstånd avslås eller ett uppehållstillstånd återkallas har den berörda forskaren rätt att överklaga inför den berörda medlemsstatens myndigheter (4). Hittills har ingen viktig rättspraxis av relevans för tillämpningen av denna artikel identifierats.

4. SLUTSATSER OCH ÅTGÄRDER ATT VIDTA

Den rättsliga analysen visar att medlemsstaterna har införlivat de flesta av de viktiga elementen i direktivet, oavsett om det rör sig om godkännande av forskningsorgan, mottagningsavtal eller ansökningsförfaranden. Det finns dock ändå ett uppenbart behov av förbättringar av införlivandet, eventuella ändringar av direktivet och bättre vägledning och information.

Den förbättrade övergripande strategin för migration och rörlighet (Global Approach to Migration and Mobility, GAMM)³⁶ är ett lämpligt sammanhang för att stärka tillämpningen av direktivet. Partnerskapsramarna enligt GAMM, särskilt partnerskapen för rörlighet, ger möjlighet att locka forskare från viktiga partnerregioner som södra och östra grannskapsområdet³⁷. Behovet av att förbättra och främja direktivet framgår också av det ringa antal forskare som har fått rätt till inrese- och vistelsetillstånd enligt direktivet (6 945 under 2010, varav många från Indien, Kina, Förenta staterna, Ryska federationen och Japan³⁸). Detta kontrasterar starkt mot de utmaningar som måste tacklas. Om Europa 2020-målet att öka FoU-investeringarna till 3 % av BNP behövs ytterligare en miljon forskare³⁹. Rådets mål är att fler begåvningar ska kunna lockas till och uppmuntras att stanna inom det europeiska området för forskningsverksamhet⁴⁰.

Uppmärksamhet bör också ägnas åt målen för EU:s strategi för jämställdhet mellan kvinnor och män 2010-2015⁴¹, eftersom det fortfarande råder stor obalans mellan könen bland forskarna.

---

³⁴ Vissa nationella myndigheter hävdar att så länge de allmänna förfarandena för immigration är effektiva och ändamålsenliga behöver ingen påskyndad handläggning införas särskilt för forskare.

³⁵ BE, CZ, DE, EE, EL, FR, IT, CY, LV, LT, LU, HU, MT, NL, AT, PL, PT, RO, SI, SK och SE.

³⁶ KOM(2011) 743 slutlig.

³⁷ KOM(2011) 248 slutlig.

³⁸ EU:s sammanlagda värden från Eurostat för de medlemsstater för vilka data finns tillgängliga.

³⁹ Europa 2020-flaggskeppsinitiativet Innovationsunionen. KOM(2010) 546 slutlig

⁴⁰ Rådets slutsatser om innovationsunionen för Europa, 3049:e mötet i Europeiska unionens råd "KONKURRENSKRAFT" i Bryssel, 26 november 2010.

⁴¹ KOM(2010) 491, SEC(2010) 1079 och SEC(2010) 1080.

Förbättringar kan genomföras på flera sätt. Det är avgörande att medlemsstaterna genomför direktivet på ett effektivt sätt, särskilt genom att utarbeta klara och entydiga definitioner av forskarnas rättigheter, skydda forskarna i händelse av att ett forskningsorgans godkännande återkallas och genom att göra tydliga åtskillnader mellan tillstånd för forskare och andra typer av tillstånd. Grundläggande definitioner som *forskare* och *forskningsorgan* måste få ett enhetligt genomslag i alla medlemsstater som är bundna av direktivet. Rapporten pekar också på ett antal områden där direktivet kan behöva ändras. Det gäller bland annat tydliga definitioner av rättslig kvalitet och juridiskt format för mottagningsavtalen, en mer enhetlig metod för att uppdatera och offentliggöra förteckningen över forskningsorgan och eventuellt också fastställande av tidsgränser för att fatta beslut om en ansökan.

Det är viktigt att erbjuda information och öka medvetenheten om de möjligheter direktivet erbjuder. Där spelar kommissionen en viktig roll, huvudsakligen genom Euraxess-portalen och nätverket av Euraxess-servicecenter samt invandringsportalen. Dessutom kommer partnerskapen för rörlighet och andra samarbetsverktyg och partnerskapsramar inom GAMM att användas för ytterligare insatser för att erbjuda information och öka medvetenheten i prioriterade partnerländer.